

Iltbehandling i hjemmet

Til patienter og pårørende

Denne information er til patienter, der er i behandling med ilt.

Ved svær lungesygdom kan der opstå vedvarende iltmangel, hvilket er en belastning for hele kroppen. Her kan iltbehandling hjælpe mange patienter.

Her kan du læse mere om iltbehandling og lungernes funktion.

Rygning er en kontraindikation til iltbehandling. Rygeophør er et krav for at få hjemme-ilt, ligesom ilten seponeres, hvis man begynder at ryge. Rygning kan spores i blodprøver.

Lungernes funktion

Lungernes vigtigste opgave er at sørge for, at der kommer tilstrækkeligt med ilt ud i blodet og fjerne kuldioxid, sådan at cellerne i hele kroppen kan få tilstrækkeligt med ilt.

Lungerne består af et forgrenet bronkiesystem, som transporterer luften frem og tilbage, samt lungevæv bestående af lungeblærer, som udveksler ilt og kuldioxid med blodet.

Vejrtrækningsmusklerne udvider lungerne og trækker dermed luft ned i dem. Udåndingen foregår ved at musklerne slapper af, brystkassen og lungerne formindskes og luften presses ud af lungerne.

Lufttransporten foregår via bronkiesystemet, der består af det store luftrør midt i brystkassen, der deler sig i ét luftrør til højre og ét til venstre lunge.

Lungefunktionen

Hos alle voksne falder lungefunktionen med stigende alder.

En rask 85-årig har fx en lungefunktion, der er halvt så stor som en 20-årig.

Hos lungesyge falder lungefunktionen hurtigere end hos raske. Lungerne ældes før tid.

Iltbehandling

Når lungefunktionen er så dårlig, at iltindholdet i blodet er vedvarende nedsat, kan det blive nødvendigt med iltbehandling i hjemmet.

Iltbehandlingen kan, når den bruges korrekt, forlænge og forbedre livet. Herudover øges muligheden for fysiske aktiviteter.

Iltbehandling i hjemmet

Hvordan påvirker iltmangel kroppen?

Når der gives ilttilskud øges indholdet af ilt i blodet og enkelte gange også af kuldioxid. Øget indhold af kuldioxid kan give hovedpine og sløvhed. Det kan være svært at afgøre, om de gener man har, skyldes iltmangel eller ophobning af kuldioxid.

Ved iltmangel stresses hele kroppen og mange organer, herunder hjernen, hjertet, nyrer og muskler svækkes.

De mest almindelige gener er åndenød, udmattelse, tungt hoved, svækket hukommelse, koncentrationsbesvær og tunge ben med væskeophobning.

Iltmangel - hvordan opnås bedring?

Ved iltbehandling øges iltniveauet i indåndingsluften, og hos de fleste patienter fører dette til et øget indhold af ilt i blodet. Stresset på kroppen aftager, og organerne fungerer bedre.

Behandlingen kan forlænge livet med flere år - vel at bemærke også flere gode år.

Hvordan gives ilt?

Ilttilskuddet gives oftest fra en iltkoncentrator. I særlige tilfælde fra iltflasker eller i flydende form. Et næsekateter fører ilten til luftvejene. Ilten gives med et antal liter pr. minut.

Kan man få for meget ilt?

Ja, man kan godt få for meget ilt.

Derfor bestemmes mængden (ilt pr. minut), der skal gives, ud fra en blodprøve.

Du skal derfor kun tage den mængde ilt, der er aftalt med lægen eller lungesygeplejerskerne.

Hvor længe skal ilten anvendes?

Jo mere man anvender ilten des bedre virkning opnås.

Ilten skal anvendes i mindst 16 timer i døgnet for at kunne forlænge og forbedre livet.

Ilten kan med fordel anvendes hele døgnet. Oftest er der tale om en livslang behandling.

Specielt skal ilten altid anvendes under aktivitet og under søvn. Hvis der holdes pauser fra iltbehandlingen, bør pausen ikke være flere timer af gangen.

Kan man motionere?

Selvom det kniber med luft, er det vigtigt at få sig rørt.

Forlængerslangen gør det muligt at bevæge sig omkring inde, samtidig med at man får ilt. Ligeledes er det vigtigt at komme ud og få frisk luft - her kan iltflasken medbringes.

Det er vigtigt at anvende ilten ved anstrengelser, idet kroppen i den forbindelse har brug for mere ilt.

Iltbehandling i hjemmet

Tørre slimhinder

Slimhinden i næseborene kan udtørre ved iltbehandling. Dette kan afhjælpes ved at smøre med envandbaseret creme, f.eks. Decubal eller Labidan. Cremen smøres i et tyndt lag i næsen.

Cremerne kan købes på apoteket. Oliebaseret creme, som f.eks. vaseline, bør ikke anvendes.

Kontrol af iltbehandlingen

Iltbehandlingen kontrolleres ca. hver 4. måned. Dette foregår enten på sygehuset eller ved hjemmebesøg af en lungesygeplejerske.

Iltkatetre

Der findes flere slags iltkatetre, også kaldet iltbriller. Iltkateteret kan give tryk ved næse og ører. For at forebygge dette er det vigtigt, at iltkateteret er blødt, rent og tørt.

Rengøring og udskiftning af iltkateteret

Iltkateteret kan overflade tørres af i sæbevand, og skal skiftes hyppigt - mindst hver 2. uge. Nye kan fås ved henvendelse til iltfirmaet.

Iltudstyr

I Region Syddanmark står Medical Danmark for iltleverancen og kontrollen med iltudstyret. Du vil modtage nærmere oplysninger fra konsulenterne i Medical Danmark. Ved spørgsmål eller problemer med udstyret, kan du kontakte firmaet.

Refusion af el-udgift

Iltkoncentratoren bruger strøm til at producere ilten.

Denne merudgift til el refunderes og beløbet indsættes på din NEM-konto. Medical Danmark aflæser timetælleren på koncentrationen og indberetter tallet til sygehuset, der afregner efter en fastlagt takst.

Hvis strømmen svigter

Ved længerevarende strømsvigt kontaktes Medical Danmark.

Du kan sagtens undvære ilten i nogle timer, så gå ikke i panik. Hvis du har iltflasker, kan de anvendes i ventetiden.

Mulighed for udflugt og ferie

Ved længerevarende ophold udenfor hjemmet kontaktes Medical Danmark i god tid for at få bragt iltudstyr til det pågældende sted.

Sikkerhed, tobaksrygning og åben ild

Tobaksrygning ophæver virkningen af iltbehandlingen, og det er derfor vigtigt med totalt rygestop.

Ilt nærer forbrænding. Det er meget farligt at ryge under iltbehandling eller at være i kontakt med åben ild og man skal holde sig mindst 2 meter herfra.

Iltbehandling i hjemmet

Dette er fx en tændt brændeovn, stearinlys og madlavning over gasblus. Der er risiko for alvorlige forbrændinger.

Vær meget opmærksom, hvis du er i nærheden af åben ild. Sengetøj kan ophobe ilt, så du må ikke bruge åben ild i soverum med ilt.

Sikker brug af ilt

Ilt er en farveløs og lugtfri luftart, som hverken kan ses eller smages. Ilt er i sig selv ikke brændbar, men luftarten er stærkt brandnærende.

Når iltindholdet i luften stiger, øges brandrisikoen og det er derfor nødvendigt at kende de risici, som er forbundet med brugen af ilt.

Vær derfor ekstra opmærksom på følgende:

Rygning forbudt

Rygning er IKKE TILLADT i rum, hvor ilt-udstyret er placeret eller anvendes. Ilt udgør en brandfare.

Ilt-briller

Læg aldrig en ilt-brille fra dig uden at slukke for ilt-udstyret.

Når ilten ikke er i brug

Sluk for ilten når du ikke bruger den, for at undgå at berige sengetøj, tæpper o. lign. med ilt.

Værktøj

Brug aldrig værktøj på ilt-udstyret og forsøg aldrig selv at reparere det. Er der noget galt med udstyret, skal du kontakte Medical Danmark.

Ventilation

Sørg for god og røgfri ventilation, hvor du bruger ilten og tildæk aldrig ilt-udstyret.

Brug aldrig olie

Smør aldrig udstyret med olie, da olie og ilt sammen udgør en risiko.

Olie må ikke anvendes i nærheden af ilt, da det kan selvantænde.

Du kan læse mere om sikker brug af ilt på www.medical.dk.

Kontakt

Hvis du har spørgsmål i forbindelse med iltbehandlingen, kan du kontakte Afdeling for Lungesygdomme, Sydvestjysk Sygehus. Eller du kan rette henvendelse til iltfirmaet Medical Danmark på telefon 6593 8018.